

SECTION—B

3. ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਕਿਨਰ ਦੇ ਸਕ੍ਰਿਆ ਅਨੁਕੂਲਣ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 16
4. ਪਿਆਜੇ ਦੇ ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 16

SECTION—C

5. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਕੀ ਉਪਯੋਗ ਹਨ ? ਇਸਦੇ ਸਿਖਿਆਤਮਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,8
6. ਤੁਸੀਂ ਖੋਜ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਪਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,8

SECTION—D

7. 'ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 8,8
8. ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਅਨੁਰੂਪ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,12

SECTION—E

9. ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਓ।
- (ii) ਰੋਗਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਦੇ ਸਿਖਿਆਤਮਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ
- (iii) ਵਿਵਹਾਰਾਤਮਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਮਾਡਲ
- (iv) ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਲਾਭ। 4×4=16

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code : 8 2 9 8

Exam. Code : 1 1 0 4

**B.Ed. (as per Syllabus 2015-17) 2nd Semester
1046**

**LEARNING AND TEACHING (In all Mediums)
Paper : C-10 (Same for USOL Candidate)**

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- The candidates are required to attempt one question each from Sections A, B, C, D carrying 16 marks each and the entire Section E consisting of 4 short answer type questions carrying 4 marks each.

SECTION—A

1. Explain the meaning and principles of human development. 4,12
2. What is Cognitive Learning ? Discuss important components and types of cognitive learning. 4,6,6

SECTION—B

3. Discuss the role of Skinner's theory of operant conditioning in Behaviourism. 16
4. Explain the cognitive theory of Piaget. 16

SECTION—C

5. What are the applications of teaching styles in the classroom ? Discuss the educational implications. 8,8
6. What do you mean by teaching concepts through discovery ? Discuss the characteristics, merits and demerits of the model. 8,8

SECTION—D

7. "Micro teaching is used for certain teaching skills which can be developed with the help of micro teaching." Explain. 8,8
8. What is Simulation? Explain its parameters. Discuss the advantages of simulated teaching. 4,12

SECTION—E

9. Write short notes on the following :—
- (i) Differentiate between growth and development.
- (ii) Educational implications of Roger's theory.
- (iii) Behavioural modification model.
- (iv) Advantages of micro teaching. 4×4=16

(हिन्दी माध्यम)

Note :- The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A, B, C, D carrying **16** marks each and the entire Section E consisting of **4** short answer type questions carrying **4** marks each.

SECTION—A

1. मानव विकास के अर्थ और सिद्धान्तों की व्याख्या करो। 4,12
2. संज्ञानात्मक अधिगम क्या है ? संज्ञानात्मक अधिगम के महत्वपूर्ण अंगों और किस्मों पर चर्चा करो। 4,6,6

SECTION—B

3. व्यवहारवाद में स्किनर के क्रियाप्रसूत अनुकूलन सिद्धान्त की भूमिका पर चर्चा करो। 16
4. पयाजे के संज्ञानात्मक सिद्धान्त की व्याख्या करो। 16

SECTION—C

5. क्लासरूम में अध्यापन शैलियों के क्या उपयोग हैं ? इसके शैक्षिक निहितार्थों पर चर्चा करो। 8,8

6. आपका शोध द्वारा अध्यापन अवधारणाओं से क्या अभिप्राय है ? इस मॉडल की विशेषताओं, गुणों और दोषों पर चर्चा करो। 8,8

SECTION—D

7. "सूक्ष्म अध्यापन का उपयोग कुछ अध्यापन कुशलताओं के लिये किया जाता है जिनको सूक्ष्म अध्यापन की सहायता से विकसित किया जाता है।" टिप्पणी करो। 8,8
8. अनुरूपता क्या है ? इसके पैरामीटरों की व्याख्या करो। अनुरूप अध्यापन के लाभों पर चर्चा करो। 4,12

SECTION—E

9. संक्षिप्त नोट लिखो :
- (i) वृद्धि और विकास में अंतर दर्शाओ।
- (ii) रोगर के सिद्धान्त के शैक्षिक निहितार्थ।
- (iii) व्यवहारात्मक संशोधन मॉडल।
- (iv) सूक्ष्म अध्यापन के लाभ। 4×4=16

(पंजाबी अनुवाद)

Note :- The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A, B, C, D carrying **16** marks each and the entire Section E consisting of **4** short answer type questions carrying **4** marks each.

SECTION—A

1. ਮਾਨਵ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4,12
2. ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,6,6

SECTION—B

3. ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਕਿਨਰ ਦੇ ਸਕ੍ਰਿਆ ਅਨੁਕੂਲਣ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 16
4. ਪਿਆਜੇ ਦੇ ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 16

SECTION—C

5. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਕੀ ਉਪਯੋਗ ਹਨ ? ਇਸਦੇ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,8
6. ਤੁਸੀਂ ਖੋਜ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਪਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,8

SECTION—D

7. 'ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 8,8
8. ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਅਨੁਰੂਪ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,12

SECTION—E

9. ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਓ।
- (ii) ਰੋਗਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਦੇ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ
- (iii) ਵਿਵਹਾਰਾਤਮਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਮਾਡਲ
- (iv) ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਲਾਭ। 4×4=16

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	2	9	8
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	4
---	---	---	---

B.Ed. (as per Syllabus 2015-17) 2nd Semester
1046LEARNING AND TEACHING (In all Mediums)
Paper : C-10 (Same for USOL Candidate)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- The candidates are required to attempt one question each from Sections A, B, C, D carrying 16 marks each and the entire Section E consisting of 4 short answer type questions carrying 4 marks each.

SECTION—A

1. Explain the meaning and principles of human development. 4,12
2. What is Cognitive Learning ? Discuss important components and types of cognitive learning. 4,6,6

SECTION—B

3. Discuss the role of Skinner's theory of operant conditioning in Behaviourism. 16
4. Explain the cognitive theory of Piaget. 16

SECTION—C

5. What are the applications of teaching styles in the classroom ? Discuss the educational implications. 8,8
6. What do you mean by teaching concepts through discovery ? Discuss the characteristics, merits and demerits of the model. 8,8

SECTION—D

7. "Micro teaching is used for certain teaching skills which can be developed with the help of micro teaching." Explain. 8,8
8. What is Simulation ? Explain its parameters. Discuss the advantages of simulated teaching. 4,12

SECTION—E

9. Write short notes on the following :—
- (i) Differentiate between growth and development. 4
- (ii) Educational implications of Roger's theory. 4
- (iii) Behavioural modification model. 4
- (iv) Advantages of micro teaching. 4

(हिन्दी माध्यम)

Note :- The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A, B, C, D carrying **16** marks each and the entire Section E consisting of **4** short answer type questions carrying **4** marks each.

SECTION—A

1. मानव विकास के अर्थ और सिद्धान्तों की व्याख्या करो। 4,12
2. संज्ञानात्मक अधिगम क्या है ? संज्ञानात्मक अधिगम के महत्वपूर्ण अंगों और किस्मों पर चर्चा करो। 4,6,6

SECTION—B

3. व्यवहारवाद में स्किनर के क्रियाप्रसूत अनुकूलन सिद्धान्त की भूमिका पर चर्चा करो। 16
4. पयाजे के संज्ञानात्मक सिद्धान्त की व्याख्या करो। 16

SECTION—C

5. क्लासरूम में अध्यापन शैलियों के क्या उपयोग हैं ? इसके शैक्षिक निहितार्थों पर चर्चा करो। 8,8

6. आपका शोध द्वारा अध्यापन अवधारणाओं से क्या अभिप्राय है ? इस मॉडल की विशेषताओं, गुणों और दोषों पर चर्चा करो। 8,8

SECTION—D

7. "सूक्ष्म अध्यापन का उपयोग कुछ अध्यापन कुशलताओं के लिये किया जाता है जिनको सूक्ष्म अध्यापन की सहायता से विकसित किया जाता है।" टिप्पणी करो। 8,8
8. अनुरूपता क्या है ? इसके पैरामीटरों की व्याख्या करो। अनुरूप अध्यापन के लाभों पर चर्चा करो। 4,12

SECTION—E

9. संक्षिप्त नोट लिखो :
- (i) वृद्धि और विकास में अंतर दर्शाओ।
- (ii) रोगर के सिद्धान्त के शैक्षिक निहितार्थ।
- (iii) व्यवहारात्मक संशोधन मॉडल।
- (iv) सूक्ष्म अध्यापन के लाभ। 4

(पंजाबी अठुवाच)

Note :- The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A, B, C, D carrying **16** marks each and the entire Section E consisting of **4** short answer type questions carrying **4** marks each.

SECTION—A

1. ਮਾਨਵ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4,12
2. ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,6,6

SECTION—B

3. ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਕਿਨਰ ਦੇ ਸਕ੍ਰਿਆ ਅਨੁਕੂਲਣ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 16
4. ਪਿਆਜੇ ਦੇ ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 16

SECTION—C

5. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਕੀ ਉਪਯੋਗ ਹਨ ? ਇਸਦੇ ਸਿਖਿਆਤਮਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,8
6. ਤੁਸੀਂ ਖੋਜ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਪਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,8

SECTION—D

7. 'ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਦੀ ਹੈ।' ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 8,8
8. ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਅਨੁਰੂਪ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,12

SECTION—E

9. ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਓ।
- (ii) ਰੋਗਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਦੇ ਸਿਖਿਆਤਮਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ
- (iii) ਵਿਵਹਾਰਾਤਮਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਮਾਡਲ
- (iv) ਸੂਖਮ ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਲਾਭ। 4×4=16

(i) Printed Pages : 4

Roll No. 15054089

(ii) Questions : 9

Sub. Code : 8 2 9 8

Exam. Code : 1 1 0 4

B.Ed. (as per Syllabus 2015-17) 2nd Semester
1046

LEARNING AND TEACHING (In all Mediums)

Paper : C-10 (Same for USOL Candidate)

Time Allowed: Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- The candidates are required to attempt one question each from Sections A, B, C, D carrying 16 marks each and the entire Section E consisting of 4 short answer type questions carrying 4 marks each.

SECTION—A

1. Explain the meaning and principles of human development. 4,12
- 9145 2. What is Cognitive Learning? Discuss important components and types of cognitive learning. 4,6,6

SECTION—B

3. Discuss the role of Skinner's theory of operant conditioning in Behaviourism. 16
- 10230 4. Explain the cognitive theory of Piaget. 16

SECTION—C

- 11.00 5. What are the applications of teaching styles in the classroom? Discuss the educational implications. 8,8
6. What do you mean by teaching concepts through discovery? Discuss the characteristics, merits and demerits of the model. 8,8

SECTION—D

7. "Micro teaching is used for certain teaching skills which can be developed with the help of micro teaching." Explain. 8,8
8. What is Simulation? Explain its parameters. Discuss the advantages of simulated teaching. 4,12

SECTION—E

9. Write short notes on the following :—

- (i) Differentiate between growth and development.
- (ii) Educational implications of Roger's theory.
- (iii) Behavioural modification model.
- (iv) Advantages of micro teaching. 4×4=16

(हिन्दी माध्यम)

Note :- The candidates are required to attempt one question each from Sections A, B, C, D carrying 16 marks each and the entire Section E consisting of 4 short answer type questions carrying 4 marks each.

SECTION—A

1. मानव विकास के अर्थ और सिद्धान्तों की व्याख्या करो। 4,12
2. संज्ञानात्मक अधिगम क्या है ? संज्ञानात्मक अधिगम के महत्वपूर्ण अंगों और किस्मों पर चर्चा करो। 4,6,6

SECTION—B

3. व्यवहारवाद में स्किनर के क्रियाप्रसूत अनुकूलन सिद्धान्त की भूमिका पर चर्चा करो। 16
4. पयाजे के संज्ञानात्मक सिद्धान्त की व्याख्या करो। 16

SECTION—C

5. क्लासरूम में अध्यापन शैलियों के क्या उपयोग हैं ? इसके शैक्षिक निहितार्थों पर चर्चा करो। 8,8

6. आपका शोध द्वारा अध्यापन अवधारणाओं से क्या अभिप्राय है ? इस मॉडल की विशेषताओं, गुणों और दोषों पर चर्चा करो। 8,8

SECTION—D

7. "सूक्ष्म अध्यापन का उपयोग कुछ अध्यापन कुशलताओं के लिये किया जाता है जिनको सूक्ष्म अध्यापन की सहायता से विकसित किया जाता है।" टिप्पणी करो। 8,8
8. अनुरूपता क्या है ? इसके पैरामीटरों की व्याख्या करो। अनुरूप अध्यापन के लाभों पर चर्चा करो। 4,12

SECTION—E

9. संक्षिप्त नोट लिखो :
- (i) वृद्धि और विकास में अंतर दर्शाओ।
- (ii) रोगर के सिद्धान्त के शैक्षिक निहितार्थ।
- (iii) व्यवहारात्मक संशोधन मॉडल।
- (iv) सूक्ष्म अध्यापन के लाभ। 4×4=16

(पंजाबी अनुवाद)

Note :- The candidates are required to attempt one question each from Sections A, B, C, D carrying 16 marks each and the entire Section E consisting of 4 short answer type questions carrying 4 marks each.

SECTION—A

1. मानव विकास ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4,12
2. ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਗਿਆਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,6,6

(i) Printed Pages : 7

2
Roll No. 15054089

(ii) Questions : 9

Sub. Code : 8 2 9 9

Exam. Code : 1 1 0 4

B.Ed. (as per syllabus 2015-17) 2nd Semester
1046

ASSESSMENT FOR LEARNING (In all Mediums)

Paper-C-11 (Same for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

- Note :-
- Attempt one question each from of the Units I to IV. Each question will carry 16 marks.
 - Unit V is compulsory with 4 short answer questions. Each question will carry 4 marks.

UNIT-I

101001
1. How do you differentiate Measurement and Evaluation along with their tools? Elaborate various objectives of Evaluation. 16

2. Discuss the concept of Norm Referenced and Criterion Referenced testing along with their principles. 16

UNIT-II

101203
3. Discuss various characteristics of a good tool of Evaluation. 16

4. Explain Project Work, Worksheets, Assignments as Assessment devices. 16

UNIT-III

15. 11115 Compare the manual and electronic scoring procedure for the purpose of data analysis along with their advantages and disadvantages. 16

6. Given below is the group data related to performance of 80 students in Social Science subject :

Marks	F
80-84	2
75-79	4
70-74	9
65-69	12
60-64	25
55-59	20
50-54	5
45-49	2
40-44	1
<u>N = 80</u>	

Analyse and interpret the performance of students wrt. Percentile Rank 57 and 72 and OGIVE. 16

UNIT-IV

7. Compare and contrast the features of Standard Based Assessment and Open Book Examination. 16

8. CCE is a boon or bane in school evaluation system. Discuss and justify. 16

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਮਾਨਕ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਖੁਲੀ ਪੁਸਤਕ ਆਧਾਰਿਤ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰੋ। 16

8. CCE, ਸਕੂਲੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਾਪ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਓ। 16

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(i) ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ।

(ii) ਪਰੀਖਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

(iii) ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(iv) ਅੰਕ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4x4

2. ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ-ਸੰਦਰਭਿਤ ਅਤੇ ਕਸੈਟੀ-ਸੰਦਰਭਿਤ ਪਰੀਖਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 16

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸਾਧਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 16
4. ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਜੁਗਤਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੰਮ, ਕਾਰਜ-ਸ਼ੀਟਾਂ, ਨਿਯਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 16

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਡਾਟਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਅੰਕਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ। 16
6. ਸਮਾਜਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ 80 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੂਹ ਡਾਟਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

ਅੰਕ	F
80-84	2
75-79	4
70-74	9
65-69	12
60-64	25
55-59	20
50-54	5
45-49	2
40-44	1

N = 80

ਸ਼ਤਮਕ ਰੈਂਕ 57 ਅਤੇ 72 ਅਤੇ ਓਜਾਈਵ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 16

UNIT-V

9. Attempt all the questions :

- (i) Distinction between Assessment of learning and Assessment for learning.
- (ii) What considerations should be kept in mind while 'Preparing test' ?
- (iii) Explain the role of feedback in improving learning and learner's development.
- (iv) Elaborate the benefits of Grading System over Marking.

4×4

(हिन्दी माध्यम)

- Note :-** Attempt one question each from of the Units I to IV.
Each question will carry 16 marks.
Unit V is compulsory with 4 short answer questions.
Each question will carry 4 marks.

यूनिट-I

1. आप माप और मूल्यांकन एवं उनके साधनों में अंतर कैसे करोगे ?
मूल्यांकन के विभिन्न उद्देश्यों की व्याख्या करो। 16
2. प्रतिमान-संदर्भित और कसैटी-संदर्भित परीक्षण की अवधारणा और इनके सिद्धांतों पर चर्चा करो। 16

यूनिट-II

3. मूल्यांकन के अच्छे साधन की विशेषताओं पर चर्चा करो। 16
4. मूल्यांकन युक्तियों के रूप में प्रोजेक्ट कार्य, कार्य-शीटें, नियत कार्यों की व्याख्या करो। 16

यूनिट-III

5. डाटा विश्लेषण के हाथ से और इलेक्ट्रॉनिक समंजन प्रक्रिया की तुलना और इनके लाभों एवं हानियों सहित करो। 16
6. सामाजिक विज्ञान के विषय में विद्यार्थियों के प्रदर्शन से संबंधित समूह डाटा नीचे दिया जाता है :

अंक	f
80-84	2
75-79	4
70-74	9
65-69	12
60-64	25
55-59	20
50-54	5
45-49	2
40-44	1

N = 80

शतमक रैंक 57 और 72 एवं ओजाइव के हवाले से विद्यार्थियों के प्रदर्शन का विश्लेषण और व्याख्या करो। 16

यूनिट-IV

7. मानक आधारित मूल्यांकन और खुली पुस्तक आधारित परीक्षा के लक्षणों की तुलना और टाकरा करो। 16
8. CCE, स्कूली मूल्यांकन पद्धति में वर है या शाप। चर्चा करो और पृष्टि करो। 16

यूनिट-V

9. सभी प्रश्न करो :-
- (i) अधिगम के मूल्यांकन और अधिगम के लिये मूल्यांकन में अंतर।
- (ii) परीक्षण तैयार करते समय ध्यान में रखने वाली बातों का उल्लेख करो।
- (iii) अधिगम और शिक्षार्थी के विकास में सुधार करने में प्रतिपुष्टि की भूमिका की व्याख्या करो।
- (iv) अंक लगाने से श्रेणीकरण पद्धति के लाभों की व्याख्या करो। 4×4

(पंजाबी अनुवाद)

- Note :-**
- Attempt one question each from of the Units I to IV. Each question will carry 16 marks.
 - Unit V is compulsory with 4 short answer questions. Each question will carry 4 marks.

यूनिट-I

1. ਤੁਸੀਂ ਮਾਪ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਸਹਿਤ ਅੰਤਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 16

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੀ ਹੈ ? ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 7

4. ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਆਗਮ ਅਤੇ ਨਿਰਗਮ ਜੁਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 7

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(i) ਕੰਟਰੋਲ ਪੈਨਲ

(ii) ਨੋਟ ਪੈਡ। 7

6. ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ? ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ/ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ। 7

ਯੂਨਿਟ-IV (ਲਾਜ਼ਮੀ)

7. ਸੰਖਿਪਤ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਰਚਨਾ

(ii) MS-ਵਿੰਡੋਜ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। 4

(i) Printed Pages : 4

4 Roll No. 15054089

(ii) Questions : 7

Sub. Code : 8 3 0 0

Exam. Code : 1 1 0 4

B.Ed. (As Per Syllabus 2015-17) 2nd Semester

1046

UNDERSTANDING OF ICT (In all Mediums)

(Same for USOL Candidates)

Paper : C-12

Time Allowed : Two Hours]

[Maximum Marks : 25

Note : Question No. 7 is compulsory. Attempt one question each from Units I, II and III. Question No. 7 carries 4 marks and other three questions carry 7 marks each.

UNIT-I

9:45 1. Discuss concept of ICT and need of ICT in educational programmes. 7

2. How ICT can be integrated in teacher education programmes ? Discuss. 7

UNIT-II

3. What is a computer ? Discuss various characteristics of a computer. 7

10:15 4. Enlist various input and output devices of a computer. Explain any three of these in detail. 7

UNIT-III

5. Write short notes on :

- (i) Control panel
(ii) Notepad.

7

6. What are the different causes of computer virus ? Suggest some measures to control/remove computer virus.

7

UNIT-IV (Compulsory)

7. Attempt both questions in brief :

- (i) Basic anatomy of computer
(ii) Concept of MS-windows.

4

(हिन्दी माध्यम)

Note : Question No. 7 is compulsory. Attempt one question each from Units I, II and III. Question No. 7 carries 4 marks and other three questions carry 7 marks each.

यूनिट-1

1. ICT की अवधारणा और शिक्षा कार्यक्रमों में ICT की जरूरत पर चर्चा करो।

7

2. ICT को अध्यापक शिक्षा कार्यक्रम से कैसे मिलाया जा सकता है ? चर्चा करो।

7

यूनिट-II

3. कंप्यूटर क्या है ? कंप्यूटर की विभिन्न विशेषताओं पर चर्चा करो।

7

4. कंप्यूटर की विभिन्न आगम और निर्गम युक्तियों को सूचीबद्ध करो। इनमें से किन्हीं तीन की सविस्तार व्याख्या करो।

7

यूनिट-III

5. संक्षिप्त नोट लिखो :

- (i) कंट्रोल पैनल
(ii) नोट पैड।

7

6. कंप्यूटर वायरस के विभिन्न कारण क्या हैं ? कंप्यूटर वायरस को कंट्रोल करने/हटाने के लिए कुछ उपायों के सुझाव दो।

7

यूनिट-IV (अनिवार्य)

7. संक्षिप्त उत्तर दो :

- (i) कंप्यूटर की बुनियादी संरचना
(ii) MS-विंडोज की अवधारणा।

4

(पंजाबी अनुवाद)

Note : Question No. 7 is compulsory. Attempt one question each from Units I, II and III. Question No. 7 carries 4 marks and other three questions carry 7 marks each.

यूनिट-1

1. ICT ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ICT ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

7

2. ICT ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

7

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕੀ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।
4,6

6. ਖੁਲ੍ਹੀ-ਪੁਸਤਕ ਆਧਾਰਿਤ ਪਰੀਖਣ ਕੀ ਹਨ ? ਖੁਲ੍ਹੀ ਪੁਸਤਕ ਆਧਾਰਿਤ ਪਰੀਖਣਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਰਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,3,3

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
8. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

5

(i) Printed Pages : 4

Roll No. 15054089

(ii) Questions : 8

Sub. Code : 8 3 0 9

Exam. Code : 1 1 0 4

B.Ed. (as per Syllabus 2015-17) 2nd Semester

1046

PEDAGOGY OF SOCIAL STUDIES (In all Mediums)

(Same for USOL Candidates)

Paper-C: 14 & 15 Opt.(viii)

Time Allowed : Two Hours

[Maximum Marks : 40

Note :- Attempt one question each from the Units I to IV. All questions carry equal marks.

UNIT-I

1. Discuss behavioural objectives in context of Social Studies lesson planning according to Bloom's revised taxonomy. 10

10:00/2 What is the importance of a Lesson Plan ? Discuss constructivist approach of Lesson Planning. 5,5

UNIT-II

3. Discuss primary and secondary resources for learning. 5,5

10:15/4 What is the importance of teaching learning material ? Write the role of multimedia in Social Studies teaching. 5,5

UNIT-III

10:45/5 What is Evaluation ? Give its importance with the help of examples. 4,6

6. What are Open-book tests ? Discuss strengths and weaknesses of Open-book tests. 4,3,3

UNIT-IV

17. Discuss constitutional design in your own words. 10
- 11.15 8. Explain Globalization and Indian Economy with the help of examples. 10

(हिन्दी माध्यम)

Note :- Attempt one question each from the Units I to IV. All questions carry equal marks.

यूनिट-1

1. ब्लूम के संशोधन वर्गीकरण के अनुसार, सामाजिक शिक्षा की पाठ-योजना के संदर्भ में व्यवहारात्मक उद्देश्यों पर चर्चा करो। 10
2. पाठ-योजना का क्या महत्व है ? पाठ-योजना की रचनावादी पहुँच पर चर्चा करो। 5,5

यूनिट-2

3. अधिगम के लिये प्राथमिक और गौण स्रोतों पर चर्चा करो। 5,5
4. अध्यापन अधिगम सामग्री का क्या महत्व है ? सामाजिक शिक्षा के अध्यापन में मल्टी-मीडिया की भूमिका का उल्लेख करो। 5,5

यूनिट-3

5. मूल्यांकन क्या है ? उदाहरणों की सहायता से इसका महत्व बताओ। 4,6

6. खुली-पुस्तक आधारित परीक्षण क्या हैं ? खुली-पुस्तक आधारित परीक्षणों की क्षमताओं और कमज़ोरियों पर चर्चा करो। 4,3,3

यूनिट-IV

7. संवैधानिक डिज़ाइन पर चर्चा करो। 10
8. वैश्वीकरण और भारतीय अर्थव्यवस्था की उदाहरणों की सहायता से व्याख्या करो। 10

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note :- Attempt one question each from the Units I to IV. All questions carry equal marks.

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਬਲੂਮ ਦੇ ਸੋਧੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਾਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
2. ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਰਚਨਾਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5

ਯੂਨਿਟ-2

3. ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5
4. ਅਧਿਆਪਨ ਸਿੱਖਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? ਸਮਾਜਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਮਲਟੀ-ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 5,5

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਰੰਗਮੰਚ ਕੀ ਹੈ ? ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਸੰਗੀਤ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪ ਕੀ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਕਲਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?
6. ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਚੇਹਰੇ ਦੀਆਂ ਮੁਦਰਾਵਾਂ
- (ਅ) ਥਿਏਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

(i) Printed Pages : 4

Roll No. 15054089

(ii) Questions : 7

Sub. Code : 8 3 0 1

Exam. Code : 1 1 0 4

B.Ed. (as per syllabus 2015-17) 2nd Semester

1046

DRAMA AND ART IN EDUCATION (In all Mediums)

Paper-C-13 (Same for USOL Candidates)

Time Allowed : Two Hours]

[Maximum Marks : 25

- Note :- (1) Attempt one question each from Units I, II and III. Each question carries 7 marks.
- (2) Attempt all questions from Unit IV. Each question carries 2 marks.

UNIT-I

1. What are colours ? Explain types of colour and colour scheme.
2. What are gestures ? What are types of gestures ? Explain.

UNIT-II

3. What is theatre ? Explain various components of theatre.
4. What is Music ? What are various forms of music ?

UNIT-III

5. What is the meaning of Art ? What is the significance of Art at secondary level for school education ?

6. Explain any music instrument of your choice.

UNIT-IV

7. Write short notes on :

(a) Facial expressions

(b) Role of audience in theatre.

(हिन्दी माध्यम)

- Note :- (1) Attempt one question each from Units I, II and III. Each question carries 7 marks.
(2) Attempt all questions from Unit IV. Each question carries 2 marks.

यूनिट-1

1. रंग क्या है ? रंग के प्रकारों और रंग चक्र की व्याख्या करो।
2. इशारे क्या हैं ? इशारों की किस्मों का उल्लेख करो।

यूनिट-2

3. रंगमंच क्या है ? रंगमंच के विभिन्न घटकों की व्याख्या करो।

4. संगीत क्या है ? संगीत के विभिन्न रूप क्या हैं ?

यूनिट-III

5. कला का क्या अर्थ है ? स्कूल शिक्षा के लिये सैकन्डरी स्तर पर कला का क्या महत्व है ?

6. अपनी पसंद के किसी संगीत वाद्य की व्याख्या करो।

यूनिट-IV

7. संक्षिप्त नोट लिखो :-

(क) चेहरे की मुद्राएँ

(ख) थिएटर में दर्शकों की भूमिका।

(पंजाबी अनुवाद)

- Note :- (1) Attempt one question each from Units I, II and III. Each question carries 7 marks.
(2) Attempt all questions from Unit IV. Each question carries 2 marks.

यूनिट-1

1. रंग की गत ? रंग ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗ ਚੱਕਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਇਸ਼ਾਰੇ ਕੀ ਗਤ ? ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

(i) Printed Pages : 3

Roll No. 15054089

(ii) Questions : 8

Sub. Code : 8 2 3 6

Exam. Code : 1 1 0 3

B.Ed. 1st Semester

1125

TEACHING OF ENGLISH

Paper—C 6 & 7 Opt. (i)

Time Allowed : Two Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— (1) Attempt one question each from Units I, II and III. Each question carries 10 marks.

(2) Unit IV is compulsory. Each question carries 1 mark.

UNIT—I

- Q.1. ✓ 1. Give six linguistic principles of education. Also give its implications. 10
2. What are the challenges which a English teacher has to face in teaching and learning in our schools ? Give suggestions for their improvement. 10

UNIT—II

- Q.3. ✓ 3. Grammar Translation method ensures accuracy, Direct method fluency and Bilingual method brings both. Discuss. 10
4. How can the teacher of English make use of Situational Approach in classroom teaching ? 10

UNIT—III

5. Grammar should be taught functionally at the lower classes and formally in the higher classes. Explain. 10
6. What are the active and passive Vocabulary needs of the learners of English ? How can the vocabulary be expanded ? 10

UNIT—IV

7. Correct the following sentences : 5
- (a) She is not well from Saturday
- (b) I avoid eating spiced food
- (c) I write to him Seldom
- (d) I request your favour to grant my son a leave for two days
- (e) He left for Agra by 6.30 o'clock train.
8. Read the passage carefully and answer the questions :

People moan about poverty as a great evil and it seems to be an accepted belief that if people had plenty of money, they would be happy and get more out of life. As a rule there is more genuine satisfaction in life and more is obtained from life in the humble cottage of the poor man than in the palace of rich men, who are attended by servants and governesses at a later stage. At the same time I am glad to think they do not know what they have missed. It is because I know how sweet and happy and pure the home of honest poverty is, how free from perplexing care and social envies and jealousies, how loving and united the members are in the common interest of supporting the family that I sympathise

with the rich man's boy and congratulate the poor man's son. It is for these reasons that from the ranks of the poor so many strong eminent self-reliant men have always sprung. If you read the list of the "Immortals who were not born to die" you will find that most of them have been poor.

Questions :

- (1) What is the popular notion about poverty ?
- (2) Where can one get more genuine satisfaction in life ?
- (3) Why does the author pity the rich man's boy ?
- (4) What do people moan about ?
- (5) Find other words in the passage with similar meanings to confusing. 5×1=5

4. ਨੇਤ੍ਰਿਤਵ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

ਯੂਨਿਟ-3

5. ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ ? ਕੁੱਝ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ। 5,5

6. ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓਗੇ ? 10

ਯੂਨਿਟ-4

7. ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(ੳ) ਸਹਿ-ਪਾਠਕ੍ਰਮੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ 5
(ਅ) ਸਕੂਲ ਸੰਗਠਨ। 5

(i) Printed Pages : 4

Roll No. 15.05.4089

(ii) Questions : 7

Sub. Code : 8 2 3 5

Exam. Code : 1 1 0 3

B.Ed 1st Semester
1125

SCHOOL MANAGEMENT (In all Mediums)

Paper : C-5

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :- Attempt one question from each Unit. Unit-4 is compulsory.
Each question carries 10 marks.

UNIT-1

1. What do you understand by Institutional Planning ? Discuss its scope and limitations. 3,4,3
2. Discuss the essentials of a Good School Plant. 10

UNIT-2

3. What main considerations should be kept in view while framing the school time-table ? 10
4. Discuss the meaning and characteristics of leadership. 3,7

UNIT-3

5. What are the defects in the existing system of supervision and inspection of schools? Suggest some remedies. 5,5
6. What steps would you suggest for the efficient maintenance of school records? 10

UNIT-4

7. Write notes on the following :
- (a) Importance of co-curricular activities 5
- (b) School Organization. 5

(हिन्दी माध्यम)

Note :- Attempt one question from each Unit. Unit-4 is compulsory. Each question carries 10 marks.

यूनिट-1

1. आपका संस्थागत योजना से क्या अभिप्राय है? इसके क्षेत्र और सीमाओं पर चर्चा करो। 3,4,3
2. अच्छे स्कूल संयंत्र के आवश्यक तत्वों पर चर्चा करो। 10

यूनिट-2

3. स्कूल की समय-सारणी बनाते समय किन मुख्य बातों का विचाराधीन रखना चाहिए? 10
4. नेतृत्व के अर्थ और विशेषताओं पर चर्चा करो। 3,7

यूनिट-3

5. स्कूलों की निगरानी और प्रेक्षण की वर्तमान व्यवस्था में क्या दोष हैं? कुछ उपचारों का सुझाव दो। 5,5
6. स्कूल रिकार्डों के कुशल संरक्षण के लिए आप किन कदमों का सुझाव दोगे? 10

यूनिट-4

7. नोट लिखो :-
- (क) सहपाठ्यचारी गतिविधियों का महत्व 5
- (ख) स्कूल संगठन। 5

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note :- Attempt one question from each Unit. Unit-4 is compulsory. Each question carries 10 marks.

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਥਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,4,3
2. ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਪਲਾਨ ਦੇ ਆਵੇਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-2

3. ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? 10

(i) Printed Pages : 3

Roll No. 15054089

(ii) Questions : 6

Sub. Code : 8 2 3 4

Exam. Code : 1 1 0 3

B.Ed. 1st Semester

1125

LANGUAGE ACROSS THE CURRICULUM

(In all Mediums)

Paper—C4

Time Allowed : Two Hours]

[Maximum Marks : 30

Note :—(1) Attempt ONE question each from Units I, II, III.

(2) Each question carries 10 marks.

UNIT—I

1. What is a language ? What is the role of language in education as well as in life of an individual ?

10.00/2. How as a language teacher you will develop concepts among your students ?

UNIT—II

10.00/3. Explain Linguistic skills in detail. Which one according to you is most important one ?

4. Mother tongue has an important role in classroom instructions. Discuss.

UNIT—III

5. "Reading is one of the important linguistic skill." Discuss in the light of this statement stages of Reading. Also discuss how will you develop reading ability among your students.

11.00/6. "Questioning is an important tool in learning." Discuss.

(हिन्दी माध्यम)

Note :—(1) Attempt ONE question each from Units I, II, III.

(2) Each question carries 10 marks.

यूनिट—I

1. भाषा क्या है ? शिक्षा और व्यक्ति के जीवन में भाषा की क्या भूमिका है ?
2. आप भाषा शिक्षक के तौर पर अपने विद्यार्थियों में अवधारणाओं को कैसे विकसित करेंगे ?

यूनिट—II

3. भाषाई कुशलताओं की सविस्तार व्याख्या करो। आपके विचार में कौन-सी कुशलता सर्वाधिक महत्वपूर्ण है ?
4. "मातृ भाषा की क्लासरूम पढ़ाई में महत्वपूर्ण भूमिका है।" चर्चा करो।

यूनिट—III

5. "पठन एक महत्वपूर्ण भाषाई कुशलता है।" इस कथन के संदर्भ में, पठन के पढ़ावों पर चर्चा करो। यह चर्चा भी करो कि आप अपने विद्यार्थियों में पठन योग्यता कैसे विकसित करेंगे।
6. "अधिगम में प्रश्नकरण महत्वपूर्ण साधन है।" चर्चा करो।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note :—(1) Attempt ONE question each from Units I, II, III.

(2) Each question carries 10 marks.

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ ? ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
2. ਤੁਸੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੋਗੇ ?

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਭਾਸ਼ਾਈ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?
4. ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕਲਾਸਰੂਮ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. "ਪਠਨ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਹੈ।" ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪਠਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਠਨ ਯੋਗਤਾ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੋਗੇ ?
6. "ਸਿੱਖਿਆ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਹੈ।" ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(i) Printed Pages : 3

Roll No. 15054089

(ii) Questions : 7

Sub. Code : 8 2 3 3

Exam. Code : 1 1 0 3

B.Ed. 1st Semester

1125

UNDERSTANDING DISCIPLINES AND SUBJECTS

(In all Mediums)

Paper—C3

Time Allowed : Two Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt **FOUR** questions. Attempt **ONE** question each from Unit I, II and III. Unit IV is compulsory.

UNIT—I

1. Discuss the core ideas involved in developing a discipline.

OR

9.4.52. Discuss Krishna Murthy's philosophical views in different disciplines in the modern context.

UNIT—II

3. What is the importance of Mathematics ? Discuss the importance in historical perspective.

OR

10.1.4. Discuss the changes in school subjects in terms of social, political and intellectual context.

UNIT—III

5. How does the relationship between different school subjects effect the curriculum framework ?

OR

10.1.4. Discuss the meaning of inter-disciplinary approach to education and its effect on school subjects.

UNIT—IV

7. Write short notes on the following :

- (i) Meaning and importance of disciplines
- (ii) Principles of curriculum construction.

(हिन्दी माध्यम)

Note :— Attempt FOUR questions. Attempt ONE question each from Unit I, II and III. Unit IV is compulsory.

यूनिट—I

1. अनुशासन को विकसित करने में निहित केंद्रीय विचारों पर चर्चा करो।
अथवा
2. आधुनिक संदर्भ में विभिन्न अनुशासनों में कृष्णा मूर्थी के दार्शनिक विचारों पर चर्चा करो।

यूनिट—II

3. गणित का क्या महत्त्व है ? ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य में इसके महत्त्व पर चर्चा करो।
अथवा
4. सामाजिक, राजनीतिक और बौद्धिक संदर्भ में स्कूली विषयों में परिवर्तनों पर चर्चा करो।

यूनिट—III

5. विभिन्न स्कूली विषयों के दरमियान संबंध पाठ्यक्रम के ढाँचे को कैसे प्रभावित करता है ?
अथवा
6. शिक्षा के प्रति अंतःअनुशासनिक पहुँच के अर्थ और इसके स्कूली विषयों पर प्रभाव पर चर्चा करो।

यूनिट—IV

7. संक्षिप्त नोट लिखो :
 - (i) अनुशासनों का अर्थ और महत्त्व
 - (ii) पाठ्यक्रम बनाने के सिद्धान्त।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note :— Attempt FOUR questions. Attempt ONE question each from Unit I, II and III. Unit IV is compulsory.

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

2. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੂਰਥੀ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਗਣਿਤ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

4. ਸਮਾਜਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਵਿਭਿੰਨ ਸਕੂਲੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

ਜਾਂ

6. ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 - (i) ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
 - (ii) ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।

Total No. of Questions : 9+9+9] [Total No. of Printed Pages : 7
(1126)

**B.Ed. (General) Ist Semester (1101)
Examination**

8002

**CONTEMPORARY INDIA & EDUCATION
(Same for USOL Candidates of Ist Sem.)**

Paper : C2

(In all Mediums)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- All questions carry equal marks. Attempt *one* question each from Units I-IV. Question No. 9 of Unit V is compulsory having four short answer questions.

Unit-I

1. What are narrow, broader and analytical meanings of education ? Discuss various functions of education. 16
2. How has liberalization, privatization and globalization affected Indian education ? Discuss. 16

A-491

(1)

Turn Over..

Unit-II

3. State briefly the origin and development of education under British rule in India. 16
4. What is the contribution of the following commissions in the development of modern Indian Education ?
- (i) Secondary Education Commission
- (ii) Kothari Commission 8 each

Unit-III

5. Write notes on the following :
- (i) Recommendations of NPE-1986 regarding teacher and teacher education. 8
- (ii) Special schemes for Girls' education under S.S.A. 8
6. What is Right to Education ? Discuss the role of School Management Committee under it. 16

Unit-IV

7. Discuss various provisions of Constitution related to education. 16
8. Describe various measures taken through educational programmes to promote equality of opportunities for socially disadvantaged groups. 16

A-491

(2)

6. ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਕੂਲ ਮੈਨਜ਼ਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 16

ਇਕਾਈ-IV

7. ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 16
8. ਸਮਾਜਿਕ ਅਲਾਭਕਾਰੀ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 16

ਇਕਾਈ-V

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ :
- (i) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਉਂਤਪੱਤੀ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ
- (ii) ਗੋਖਲੇ ਬਿਲ (1912)
- (iii) RMSA ਦੇ ਉਦੇਸ਼
- (iv) ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ 4x4=16

A-491

(7)

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਔਕ ਸਮਾਨ ਹਨ । ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ (I-IV) ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਇਕਾਈ (V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਖੇਪ, ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਅਰਥ ਕੀ ਹਨ ? ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 16
2. ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਦਾਰੀਕਰਣ, ਨਿਜੀਕਰਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 16

ਇਕਾਈ-II

3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ । 16
4. ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਯੋਗਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ? 8 each
 - (i) ਮਿਡਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ
 - (ii) ਕੋਠਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਇਕਾਈ-III

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ :
 - (i) ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ NPE-1986 ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ। 8
 - (ii) SSA ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 8

A-491

(6)

Unit-V

9. Write short notes on the following :

- (i) Etymological meaning of education
- (ii) Gokhale Bill (1912)
- (iii) Objectives of RMSA
- (iv) Directive principles of State Policy 4x4=16

A-491

(3)

Turn Over

हिन्दी माध्यम

नोट :- सभी प्रश्नों के अंक समान हैं। प्रत्येक इकाई (I-IV) से एक प्रश्न कीजिए। प्रश्न संख्या 9 (इकाई V) अनिवार्य है जिसमें चार लघु उत्तरीय प्रश्न हैं।

इकाई-I

1. शिक्षा के संक्षिप्त, व्यापक तथा विश्लेषणात्मक अर्थ क्या हैं ?
शिक्षा के विभिन्न कार्यों की व्याख्या कीजिए। 16
2. भारतीय शिक्षा को उदारिकरण, निजीकरण तथा वैश्वीकरण कैसे प्रभावित करते हैं ? व्याख्या कीजिए। 16

इकाई-II

3. भारत में ब्रिटिश शासन के अधीन शिक्षा के उदय तथा विकास को संक्षेप में समझाइए। 16
4. आधुनिक भारतीय शिक्षा के विकास में निम्नलिखित आयोगों का क्या योगदान है ?
- (i) माध्यमिक शिक्षा आयोग
(ii) कोठारी आयोग
- प्रत्येक 8

A-491

(4)

इकाई-III

5. निम्नलिखित पर टिप्पणियाँ लिखिए :
- (i) शिक्षक तथा शिक्षक शिक्षा से सम्बन्धित NPE-1986 की सिफारिशें। 8
- (ii) SSA के अधीन बालिकाओं की शिक्षा के लिए विशेष योजनाएँ 8
6. शिक्षा का अधिकार क्या है ? इसके अन्तर्गत स्कूल मैनेजमेंट कमेटी की भूमिका की व्याख्या कीजिए। 16

इकाई-IV

7. शिक्षा से सम्बन्धित संविधान के विभिन्न प्रावधानों की व्याख्या कीजिए। 16
8. सामाजिक अलाभकारी समूहों के लिए अवसरों की समानता को बढ़ावा देने के लिए शैक्षणिक कार्यक्रमों द्वारा लिये गये विभिन्न मापदण्डों की व्याख्या कीजिए। 16

इकाई-V

9. निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणियाँ लिखिए :
- (i) शिक्षा का व्युत्पत्तिविषयक अर्थ
(ii) गोखले बिल (1912)
(iii) RMSA के उद्देश्य
(iv) राज्य नीति के निदेशात्मक सिद्धान्त
- 4×4=16

A-491

(5)

Turn Over

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ : 1. ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ (I, II, III, IV) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
2. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਸਕੈਂਡਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ NCF-OS ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਔਗੁਣ ਦਿਉ।
4. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਨ ਦਿਉ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਤੇ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?
6. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਸੋ।
8. ਹਰੀ-ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ?

A-479

(4)

Total No. of Questions : 8+8+8] [Total No. of Printed Pages : 4
(1126)

**B.Ed. (General) Ist Semester (1101)
Examination**

8012

PEDAGOGY OF ECONOMICS-I

(Same for USOL Candidates of Ist Sem.)

Paper : C 6 & 7 Opt.(vii)

(In all Mediums)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :- (i) Candidate will attempt *one* question each from
Units (I, II, III, IV).

(ii) Each question carries 10 marks.

Unit-I

1. Explain the correlation of Economics with other Social Sciences.
2. Write down the objectives of teaching of Economics at Secondary Level in light of NCF-05.

A-479

(1)

Turn Over

Unit-II

3. Explain survey method of teaching of Economics.

Give its merits and demerits.

4. Briefly describe various techniques of teaching of Economics.

Unit-III

5. How can we develop economic values and critical thinking among students of Economics ?

6. "A teacher does not have impact on individuals, it affects the entire humanity". Explain.

Unit-IV

7. State briefly the features of Indian Economy.

8. What is Green Revolution ? What are its causes ?

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (i) प्रत्येक इकाई (I, II, III, IV) में से एक-एक प्रश्न का उत्तर दीजिए।

(ii) प्रत्येक प्रश्न 10 अंक का है।

इकाई-I

1. अर्थशास्त्र शिक्षा के दूसरे समाज विज्ञानों से सम्बन्ध की व्याख्या कीजिए।
2. सेकण्डरी स्तर पर अर्थशास्त्र के उद्देश्य NCF-05 की रोशनी में लिखिए।

इकाई-II

3. अर्थशास्त्र अध्ययन की सर्वेक्षण विधि की व्याख्या कीजिए। इसके गुण और अवगुण बताइए।
4. अर्थशास्त्र शिक्षण की विभिन्न तकनीकों का संक्षिप्त विवरण दीजिए।

इकाई-III

5. अर्थशास्त्र के विद्यार्थियों में हम आर्थिक मूल्यों तथा आलोचनात्मक सोच का विकास कैसे कर सकते हैं ?
6. "अध्यापक केवल एक व्यक्ति पर ही प्रभाव नहीं छोड़ता बल्कि सभी मानवों पर प्रभाव छोड़ता है।" व्याख्या कीजिए।

इकाई-IV

7. भारतीय अर्थव्यवस्था की विशेषताएँ संक्षेप में बताइए।
8. हरित क्रान्ति क्या है ? इसके क्या कारण हैं ?

ਇਕਾਈ-II

3. "ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਏਕੀਕਰਣ ਕਰੋ।
4. ਸਮਾਰਟ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਗੁਣ - ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਇਕਾਈ-III

5. ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਲੂਮ ਟੈਕਸੋਨਾਮੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।
6. ਮੁਢਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਲਕਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ?

ਇਕਾਈ-IV

7. ਟੀਮ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
8. ਬਹਿਸ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਆਫਲਾਇਨ ਅਤੇ ਆਨਲਾਇਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

A-419

(4)

Total No. of Questions : 8+8+8] [Total No. of Printed Pages : 4
(1126)

**B.Ed. (General) Ist Semester (1101)
Examination**

8024

PEDAGOGY OF COMPUTER SCIENCE-I

Paper : C 6 & 7 Opt. (xix)

(Same for USOL candidates of Ist Sem.)

(In All Mediums)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks : 40

*Note :- Attempt one question from Unit I, II, III and IV.
Each question carries 10 marks.*

Unit-I

1. What do you mean by Programming Logic and Learning strategies? Discuss in detail various learning strategies.
2. Differentiate between Hardware and Software. Discuss in detail *five* secondary storage devices.

Unit-II

3. "Computer is used in all the subjects." In the light of this statement integrate computer with other subjects.
4. Define Smart computer. Discuss the pros and cons of Smart computers in education.

A-419

(1)

Turn Over

Unit-III

5. What do you know about Blooms Taxonomy of educational objectives ? Discuss in detail.
6. What are the aims and objectives of teaching computer science at primary level ?

Unit-IV

7. What is Team Teaching ? Discuss its organization and importance.
8. What do you know about debate, discussion and group learning ? Discuss the difference between offline and online teaching-learning.

(हिन्दी माध्यम)

Note :- इकाई I, II, III तथा IV से एक-एक प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न 10 अंक का है।

इकाई-I

1. प्रोग्रामिंग लॉजिक (तर्क) तथा अधिगम रणनीतियों से आप क्या समझते हैं ? विभिन्न प्रकार की अधिगम रणनीतियों की व्याख्या कीजिए।
2. हार्डवेयर तथा सॉफ्टवेयर में अन्तर कीजिए। पाँच द्वितीयक स्टोरेज डिवाइस की विस्तार से व्याख्या कीजिए।

इकाई-II

3. "कम्प्यूटर सभी विषयों में प्रयुक्त होता है।" इस कथन के प्रकाश में कम्प्यूटर को अन्य विषयों के साथ एकीकृत कीजिए।

A-419

(2)

4. स्मार्ट कम्प्यूटर की परिभाषा दीजिए। शिक्षा में स्मार्ट कम्प्यूटर के गुण-दोषों की व्याख्या कीजिए।

इकाई-III

5. शैक्षिक उद्देश्यों की ब्लूम टैक्सोनॉमी से आप क्या समझते हैं ? विस्तार से समझाइए।
6. प्राथमिक स्तर पर कम्प्यूटर साइंस शिक्षण के लक्ष्य तथा उद्देश्य क्या हैं ?

इकाई-IV

7. टीम शिक्षण क्या है ? इसके संगठन और महत्त्व की व्याख्या कीजिए।
8. बहस, चर्चा तथा समूह अधिगम से आप क्या समझते हैं ? ऑफलाइन तथा ऑनलाइन शिक्षण-अधिगम के मध्य अन्तर की व्याख्या कीजिए।

हिंदी भाषामें

नोट :- इकाई I, II, III अਤੇ IV विचें ईँक-ईँक पृष्ठन करे। हर ईँक पृष्ठन 10 अंक दा है।

इकाई-I

1. प्रोग्रामिंग लॉजिक (तर्क) अਤੇ सिँधिआ रणनीतीआं तँ त्रुसी की समझदे हे ? सिँधन दीआं विडिँन रणनीतीआं दा विसघार सहित वरहन करे।
2. हार्डवेअर अਤੇ साफ्टवेअर विँच फरक करे। पँज सक्ँडरी स्टोरेज डिवाइस दी विसघार नाल विआधिया करे।

A-419

(3)

Turn Over

Total No. of Questions : 7] [Total No. of Printed Pages : 3
(1126)

**B.Ed (General) Ist Semester (1101)
Examination**

8006

**PEDAGOGY OF ENGLISH I
(Same for USOL Candidates of Ist Sem.)
Paper : C 6&7 Opt. (i)**

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :- Attempt *one* question from Unit I, II, III and Unit
IV is compulsory. Each question carries 10 marks.

Unit-I

1. Discuss the role played by English language in building modern India.
2. Explain the principles of Teaching and Learning of a language.

Unit-II

3. How is Direct Method superior to Grammar Translation Method ?
4. Discuss Situational approach with special emphasis on its advantages and disadvantages ?

A-492

(1)

Turn Over

Unit-III

- 5. What is inductive-deductive approach ? Illustrate with example.
- 6. Suggest some ways and means for the expansion of pupil's vocabulary.

Unit-IV

- 7. Read the passage given below and answer the questions that follow:-

The old man remained dreaming in the sun. His kite shop had gone, the premises having been sold years ago to a junk dealer. But he still made kites for his own amusement and as playthings for his grandson Ali. Not many people bought kites these days. Adults disdained them and children preferred to spend their money at the movies. Moreover, there were few open spaces left for flying kites. The city had swallowed up the great ground which had stretched from the old fort walls to the river-bank. But the old man remembered a time when grown-ups flew kites from the ground and great battles were fought.

Questions :

- (a) Where was the old man sitting ? Did he still make kites ? 2
- (b) Who had bought his shop ? 2

- (c) Why did the children not buy kites anymore ? 2
- (d) Complete the following sentences :
 - (i) There were few open spaces.....
 - (ii) His kite shop..... 1,1
- (e) Match the words under Column A with their meaning under Column B :

Column A	Column B	
Disdained	Land	
Premises	Disliked	1,1